ÇINARALTI

Sayı : 77

Kuruş 15

MİLLİYET DERGİSİ

AFTALIK FİKİR VE SANAT MECMUA

BU SAYIDAKİLER:

Millî ruh ..... Orhan Seyfi Orhon
İhsan denen yaratık ..... Dr. M. Hakkı Akansel
Kapı (şiir) ..... Edip Ayel
Geçme sözler ..... **
Bursanın Yenişehir kazası ..... R. Yalgın
Baharа selâm (şiir) ..... Halim Yağcıoğlu
Güvercinim (şiir) ..... Fezaî
Mezinin sesi (şiir) ..... Mithat Cemal
Görüşler ..... **
Türk kadını! ..... O. S. O.
İkinci Murat ..... Nejdet Sançar
İki devir (şiir) ..... Dündar Akünal
İki yar (şiir) ..... Yusuf Kadıoğlu
Haberler ..... **
Orta Asya Türklerinin ırkıyatı hakkında ..... Nurettin Ardıçoğlu
Delhiden Üsküdara ..... Barkın
Çocuk adam (millî roman) ..... Orhan Seyfi Orhon

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

Millî Piyango

Hem sizin için, hem memleket için, çifte kazançtır!

misafir gelince

SODALI LİKÖR
İKRAM EDİNİZ

DOĞAN SİGORTA ANONİM ŞİRKETİ

En süratli, en garantili ve en müsait teminatı veren Türk Sigortası

Merkezi:
İstanbul Bahçekapı, Taşhan kat: 3

Telgraf:
DOĞANTAŞ-İstanbul

Telefon: 24263/2

ADEMİ İKTİDAR VE BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI

FORTOBİN

S. ve İ. MUAVENET VEKÂLETİNİN RUHSATINI HAİZDİR
HER ECZANEDE BULUNUR — POSTA KUTUSU 228
REÇETE İLE SATILIR

DEVA

KAŞELERİ

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma
ve bütün ağrıları derhal keser

Sıhhiye Vekâletinin ruhsatını haizdir. İCABINDA GÜNDE 3 KAŞE ALINABİLİR

Basıldığı yer:
Cumhuriyet Matbaası — İstanbul
Sahibi ve Neşriyat Müdürü:
ORHAN SEYFİ ORHON

Buruşukluklarımı Nasıl Giderdim.

Güzellik Müteahassıslarının ve sözde "Buruşukluklara karşı" müstahzaratın ademi muvaffakiyetinden sonra

EVİNDE YAPILACAK BASİT BİR TEDAVİ HARİKA YARATIYOR.

Akşamları yatmazdan evvel, terkibine [illegible] hayvan-[illegible] hüceyrelerinden istihraç edilen BİOCEL karıştırılmış bir krem tatbik ediyorum. Bu, tıpkı cildinizin BİOCEL'i gibidir. Sihriâmiz bu cevher sayesinde zayıflamış cildiniz beslenecek, tazeleşip gençleşecek. Bu cild gıdası, bütün dünyada tanınmış bir cild müteahassısı tarafından keşf ve hali hazırda pembe renkteki Tokalon kreminin terkibine ithal edilmiştir. Her akşam yatmazdan evvel yegâne cild gıdası olan bu BİOCEL'li kremi kullanınız. Sabahları da beyaz renkteki Tokalon kremini kullanınız. O, cildi besler, açık mesameleri sıklaştırır ve «Makyaj» için mümkün olan en mükemmel bir esas teşkil eder. Bu iki kremin istimalinde müessir neticeler garantilidir. Aksi halde verdiğiniz paranın iki misli iade olunur.

PARASIZ GÜZELLİK KUTUSU

Derununda (beyaz ve pembe) renklerdeki Tokalon kremleri ile muhtelif renklerde Tokalon pudrasının nümunelerini havidir. Ambalaj ve sevk masrafı olarak 20 kuruşluk bir pulu aşağıdaki adrese gönderiniz. Tokalon servisi 30 E. Posta kutusu 622, İstanbul.

Konuşmalar

Bay Fikret Memişoğlu :

— Bize karşı gösterdiğiniz muhabbet ve alâkaya candan teşekkürler ederiz. Gönderdiğiniz şiirin neşri, sizin de istemediğiniz tarzda bir tefsire yol açmak ihtimali olduğu için bizi mazur göreceğinizi umuyoruz.

Bay Cihat Ozangil :

— Maalesef şiirlerinizi almadım. Lûtfen benim adıma gönderiniz.

Bay Küçük Dilek :

— Buna bedbinlik Küçük Dilek! Biraz neşeli şeyler yazın. Hem de mısralardaki hece sayısının birbirine uygun olmasını unutmayın!

Bay Mehmet Çınarlı :

— Anlaşılan pastoral şiirleri seviyorsunuz. Fakat bu tarz yalnız kızları gelişi güzel öğmekle olmaz. İçine biraz felsefe, biraz da lirizm koymak lâzım. Sonra bugünkü şiiye göre şiirde (var iken), (çağlar iken) dememeli. (Varken, çağlarken) demeli. Köy ve kır hayatını anlatan şiirlerinizde (müzik) züppe bir şehirli gibi sırıtıyor.

Bay Lûtfi Güney:

— Sözlerinizden vatan ve millet severliğiniz anlaşılıyor. Pek haklı, pek doğru düşünüyorsunuz. Şimdi bunları şiir haline getirmeğe çalışın!

Bay Fuat Edip Baks :

— Destanınızın bu ikinci parçası muvaffak değil. Bu parçada bir destanın kahraman şiiri yok. Sadece Yunus Emrenin derviş ruhu var. Sözlerimizin açıklığını samimiyetimize, sevgimize bağışlamanızı rica ederiz.

Bay Mehmet Kutlugün :

— Gönderdiklerinizin de güzel yerleri var. Fakat sizden daha lirik, daha olgun, daha pürüzsüz şiirler bekliyoruz.

Muammer Heper:

— (Çal) isimli manzumeniz Tevfik Fikretin eski bir şiirini hatırlatıyor.

Bayan Nermin Erez :

— Şiirinizi, lûtfen tekrar yazıp rin.

Bay İ. Cemal E. :

— Gülistan'dan tercüme ettiğiniz iki parça da pek meşhurdur. Bunları t lezzetle okuyabilmek için bu fıkraları fikir bakımından dilimize çevirmek onlara bir güzellik, bir zarafet, bir de katmak lâzım. Bunu da yapmıya şınız!

Bayan Melâhat Sezener:

— Manzumenizin bazı yerlerinde düşüklüğüne ehemmiyet vermemişsiniz. fiyelere de ayni müsamahayı göster nuz. Fakat, bu, bilhassa sizin gibi, veznile, klâsik şekilde yazmak istiyenler hiç hoş görülmiyen bir şeydir sanırım. veznini, millî nazım şekillerini niye etmiyorsunuz?

Bay Kemal Derviş:

— Ahlâkî manzumelerinizdeki iyi lerinizi takdir etmekle beraber Türk ş otuz, kırk senedenberi çok değiştiğine tinizi çekmek isteriz. Hece vezni de, vezni gibi işlendi, inceldi, akıcı, ahenkli hal aldı. Bunu dikkatten uzak tutmak maz. Türkçeden başka, Fransızca da yazdığınıza göre belki de bu değişikliği t edecek zaman bulamamış olabilirsiniz. bir Türk sanatkârı için birinci de ehemmiyetli olan budur. (Çınaraltı) nı mevzulara ayırdığımızdan Beethoven h daki mensurenizi neşredemediğimiz için mazur göreceğinize eminiz.

Mustafa Necati Karaer :

— Şiirleriniz kusursuz. Yalnız ori tesi eksik. İçten bir coşkunluk gelmeden hissi sadece mübalâğa ile güzelleşt mümkün değildir. Meselâ :

Kanatlı atlarımız bir kere şahlandı mı
Önüne geçilemez yalçın dağları yarar.

gibi. Burada heyecanın tekasüf ettiğini miyoruz. Sadece mübalağa var. «K dediğiniz atların şahlanması da bir şey Fakat, her halde sizde mükemmel malzemesi var. Bunu iyi işlemelisiniz!

ÇINARALTI

Dilde, fikirde, işde birlik

Sayı: 77 — 13 Mart 1943 Cumartesi

İdare Evi : İstanbul, Ankara caddesi, Çınaraltı Yayınevi. No. 47

TÜRKÇÜ FİKİR ve SANAT MECMUASI

Telefon : 22129 — Fiatı: 15 Krş. — Cilt : 3

Millî Ruh

Yazan : **Orhan Seyfi ORHON**

On dördüncü asır başında dünyada bir hâdise oluyor : Oğuz boyundan dört yüz çadırlık Kayı aşireti Anadoluya giriyor. Bunların getirdikleri hiç yeni bir şey yok. Ne silâhları, ne bilgileri, ne sanatları, ne servetleri Selçuk Türklerinden üstündür. Yalnız yepyeni bir ruh taşıyorlar. Orta Asyanın sert havasını andıran enerji dolu, taze bir ruh... Uyukluyan Selçuk bakiyelerinin üstünden bu rüzgâr esiyor. Domaniç taraflarından bir alevin parladığını görüyoruz. Gözle takip edilemiyecek kadar bir hızla bu ışık genişliyor. İki yüz sene sonra dünyanın en büyük imparatorluklarından biri ile karşı karşıyayız! Nasıl oluyor? Bunun sırrı nedir? Siyasette midir? Teşkilâtta mıdır? Cesarette midir? Maharette midir? Hayır, bu sadece kendi kuvvetini öbürlerine nefhedebilen millî bir ruhun mucizesidir!

***

1919 da dünyada tekrar bir hâdise oluyor: Bu imparatorluk yıkılmıştır. İstilâ orduları her köşeden taşıyor. Hiç bir kurtuluş çaresi yok. En ileri görenler bile bir ümit işareti gibi Amerikan bayrağına bakıyorlar. Silâhlar bırakılmış ve kaleler teslim olmuştur. Bu sırada ayni mucizeli kudreti taşıyan birisi Samsuna ayak basıyor. Üç sene sonra muzaffer ordularımızla Akdeniz kıyısındayız. Bu enkazın altından çıkan inanılmıyacak dercede sıhhatli, genç, muasır bir devlet ayaktadır.

***

Şimdi bu ruh Ankarada bir meşala gibi yanmada... Bütün dikkatimizi o tarafa çevirelim : Türkiyenin talihini yalnız onun ışıkları aydınlatacaktır!

Orhan Seyfi ORHON

YENİ ABONE ŞARTLARI (37 den itibaren)
Yıllığı 750, altı aylığı 380, üç aylığı 200 kuruş.
Ecnebi memleketler için :
Yıllığı 1000, altı aylığı 500 kuruş

Sahip ve Neşriyat Müdürü :
Orhan Seyfi ORHON

İHTAR :
İdarehanemize gönderilen eserler neşredilsin edilmesin sahiplerine iade edilmez.

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

İNSAN DENEN YARATIK

Yazan : Dr. Mustafa Hakkı Akansel

— 2 —

(Baş tarafı evvelki sayıdadır)

İnsanın beyni :

Vasatî olarak: erkeklerde 1300 gram, kadınlarda 1200 gramdır. Gorilde 463 gr., orangutanda 431 gr., şempanzede 406 gramdır. Erkeklerinde, dişilerinden, 50 gr. kadar fazladır. Beyin, insanlarda, vücudun binde yirmisini, gorilde ise, ancak, binde beşini teşkil eder. Beynin kıvrımlarının (telfiflerinin) sathı insanlarda 222600 milimetre kare (murabba), maymunda ise 54000 milimetre karedir. Doğarken, maymunun beyni, hacmen, hemen insanınkine müsavidir. Sonradan iki misli kadar büyür. İnsanınki ise, sonradan dört misli büyür. Çinde bulunan ve bazılarınca, en eski insan sayılan ve bir milyon sene eski olduğu hsaplanan (maymun - insan) ın beyninin hacmı 1000 santimetre mikâptır. İnsanınki 1400 dür.

Akıl :

İnsanda, beynin ağırlığıyla zekâ arasında münasebet yoktur. **Akıl, yalnız beyin işi olmayıp bütün beden işi olabilir.** Beyaz ırkta, çocuklarda akıl farkları ölçülmüştür: 100 çocuktan, 3 veya 4 ü, olaganüstü zekâlar; 10 tanesi, pek yüksek zekâlar, 10 tanesi, yüksek zekâlar; 40 tanesi vasat zekâlar: 30 tanesi, aşağı zekâlar, 6/7 si de, cılız zekâlar sınıfına konulmuştur. Hakikî ikizler, aklın irsî olduğunu ispat ederler.

Bir çok şeylerde olduğu gibi, zekâ **için de, (irsiyet) en yüksek hududu çizer: Muhitin, şartların müsait veya gayri müsait olduğuna göre, insan, bu son hadde yaklaşır, veyahut, yaklaşamaz.** Eğer bir insan, aklı ile temayüz edecek ise, bu keyfiyet, onun kromozomlarında kazılmıştır: (Alın yazısı) budur.

Fakat, (muhit) çok gaddar ise, insan, bu son hadde kadar gitmiyebilir.

Aklın gelişmesi: (Duygu) alanına bağlıdır. Bu da, ilk çocukluk çağındaki ruhî şartlara bağlıdır. Bu cihetî (şuur altı) alanının tahlilleri meydana çıkarmıştır. Bazı insanlar, (iç tepişmeleri - refulman) dolayısile gelişemezler. Onun için, Helvetius, (Terbiye, doğar doğmaz başlamalıdır) demişti.

Aşağı tabakaların irsî yüksek zekâları yükselmekte zahmet çekerler. Buna karşılık, yukarı tabakanın budalaları, yukarlarda tutunmakta güçlük çekmezler. Fakir bir ailenin çocukları arasında (**doğum piyangosu isabet etmiş**) pek zengin bir yaratık çıkabilir. Alman kimyageri ve filozofu **Oswald, (Büyük insanlar)** isimli eserinde, dâhilerin hep orta halli veya fakir ailelerden çıktığını, pek çok misaller getirerek, yazar. Bunun sebebi de, fakir, veya orta halli ailelerin, içki, firengi, sefahet, tembellik (evet, tembelliğin dahi jenleri kötülettiği anlaşılmıştır) ile, yani maddî zenginlik ve bolluk ile, kendi irsiyet âmillerini, kendi (jenlerini), bozmağa fırsat bulamamış olmalarındandır.

Kibir ve gurur neye işarettir?

Gerek bundan evvelki (Doğum piyangosu) isimli yazımda, gerek bu yazılarda, bir nokta, her halde, gözünüze çarpmıştır: O da, bir insan, çok zeki, veya dâhi yaratılmış ise, bunda, kendisinin hiç bir müdahalesi ve çalışması yoktur. O halde, çok akıllı, seçkin bir insan, bu noktayı bilir ve kibirli, mağrur olmaz. Zaten, eskidenberi, çelebi insanların, büyük bilginlerin ve filozofların çok mütevazi olduklarına dikkat edilmiştir.

Zekânın şekilleri: Hâfıza, dikkat, muhayyile, muhakeme kudreti gibi, aklın çeşitleri vardır.

Seciye (karakter): Bunda, zekâ ve hususî istidatların aksine olarak, irsiyetin rolü azdır. İlk çocukluk çağının hâdiseleri, ailevî veya meslekî gelenek (anane), içtimaî sınıf farkları, millî cemaat farkları, seciyenin meydana gelmesinde tesir ederler. Fakat, (huy) da bedenin rolü vardır: Pek güzel bir kadınla, pek çirkin bir kadının huyu aynı olamaz. Seciyenin gelişmesinde, muhitin, örneğin, terbiyenin rolü büyüktür. Bu noktayı Japonlar pek iyi kavramışlardır.

Olağanüstü (hayatî) bir gerçek:

Bundan bir milyon sene kadar önce, (homo sapiens - akıllı insan) denilen yaratık meydan çıkınca, zekâsı öteki maymun cinslerinden daha fazla (yani, bir derece yüksek) olan bu insan, hem maymun mahlûk, **aklı dinden bir derece aşağı olan maymun cinslerini imha etmiştir. mıyalım: İnsan, başka yarat yerlerini kaptı.**

Bu olayın felsefî neticesi: Ze bilgide, ahlâkta, seciyede en i olan insan cinsleri, bir buçuk senelik hayat tekâmülünün en ön fında olan milletler, geri kalmış leri yer yüzünden kaldıracaklardır. sanlık duygularına dayanan ve aksini iddia eden propagandalara danmayın: Bu dünyada bir tek kat (gerçek) vardır, o da (bi gerçeği) dir. Bu gerçek, bir buçuk yar senelik (hayatın tekâmülü) nuna dayanır. Bundan kalanı sözlerdir. **Onun için, var kuvvet ahlâkımızı, seciyemizi, bilgimizi ralım, yoksa, imha ediliriz.** (il dir.)

İnsanlarda irsiyetin tesiri mi, hitin tesiri mi daha çok?

(İrsiyetin) tesiri daha faz Çünkü, insan, kendisi için en olan, ilk ömrünü ana rahminde ve o vakit, silinmez bir tarzda alır. (Katî surette «determine» Yeni doğmuş bir çocuk üç kilodur, yu elli santimdir. İlk yumurtadan defa daha büyük ve ondan 800 m defa daha ağırdır. Takriben 2600 yar hücreden yapılmıştır. Demek yorum ki, rahim hayatı, ömrümüz mühim zamanıdır. Tevratta şöyle söz var: (Analar ve babalar ko diler, çocukların hâlâ dişleri k yor). Bu, irsiyetin fevkalâde n olan rolünü anlatır. Yalnız, çocu mutlaka koruk yemeleri icabe Onlarda yalnız, koruk yemeğe bir istek olur.

Mesuliyet anlamı: Topluluğa rarlı olan meyiller, bir derece i Sahici ikizlerden birisi canî öteki de olur. **İnsan mesuliyet** yoloji bakımından tetkiki heyec rir.

Medeniyet nedir?

(İnsanın insana kattığı şey)

İnsan, maddî kudretleri yenn sevki tabiîlerini itaat ve disiplin koymasını, aklından istifade

li. Bilgileri, sanatları, felsefeleri, unları, ahlâkı yarattı, ve çok mü- zı olan kaynağından uzaklaştı.

İnsan yavrusunun pek yavaş bü- sinin ehemmiyeti: Medeniyet ir- intikal etmez; yani, o, kromozom- zda yazılı, kazılı, değildir. Fa- insan yavrusunun, uzun müddet ve baba ocağında kalmağa mecbur ona, medeniyetin temellerini amağa fırsat veriyor. Bu düşünce z filozofu meşhur August Conte'a

Medeniyet, insan cinsini kötüle- İnsanın, bilgi ile, düşünce ile, in ile, kendine kattığı şeyler, dışında kalıyor. Bunlar (jenler)e mıyor. İnsan cinsinin malı olmu-

Bu fikre şöyle itiraz edenler var- Bu fikir kısa bir devre itibara alı- doğrudur; fakat, uzun bir devre meselâ beş bin — on bin sene — olmıyabilir. Yani, kazanılmış lar, pek uzun bir devre sonunda, olabilir.

Medeniyet, (tabiî ıstıfa - seleksi- natürel) in işini bozuyor. Sunî bir , budalaları, bedenen kötü olan- ihtiyarları yaşatıyor ve onların döl sine sebep oluyor. Diğer yan- er meydanlarında, en cesurlar, gürbüzler, en seciyeliler, en ahlâk- ölüyorlar. Hekimlik, cerrahlık, naî yardımlar, insanî düşüncelerin ı, tabiî ıstıfanın temizleyici vazi- görmesine engel oluyorlar; çocuk nlerinin azalması, mikroplu hasta- ara karşı, şimdi her memlekette an koruyucu aşılamalar, insan in vasatî mukavemetini azaltıyor. lı, ahlâklı, bilgili insanlar ise, çok evlenmiyorlar, veya çocuk yetiş- yorlar. Evlenmelerde, bedenî gür- ikten, ahlâkî vasıflardan ziyade adî düşünceler) hâkim oluyor. n için, birbirine en münasip çiftler ndirilmiyor. Bütün bunlar, insan in gittikçe bozulmasına (dejenere ına) sebep oluyor. Bu yüzden, memlekette, delilerin, canîlerin, arın, ahlâksızların adedi durma- artıyor. Bu fikirleri Muller gibi, s Richet gibi bilginler yazdılar. niyet, bu suretle, kendi aleyhine şıyor. Medeniyet binasının içtimaî fikrî olan üst katları gittikçe daha ştığı halde, bu binanın temeli insan uzviyeti, gittikçe sağlamlı- kaybediyor. Bu suretle, mede

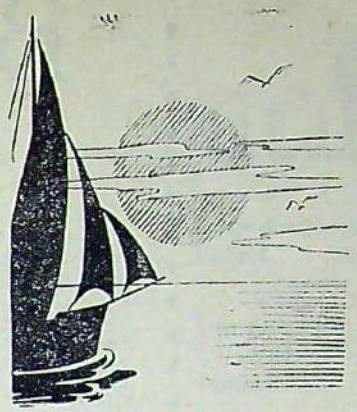

S. 76, 6 Mart 1943, 5

K A P I

Kapat, açılmasın artık esince yel şu kapı
Kapatmasan aralıktan zehirliyor rüzgâr.
Eğil de üç şu dudaktan ömür veren şarabı
Ölüm yakın ve dövünmekse etmiyormuş kâr!

Kapatmasan aralıktan zehirliyor rüzgâr
Kapın açılmasın artık, kapat, hayır, mıhla.
Ölüm yakın ve dövünmekse etmiyormuş kâr
Yeter, yeter bu sürünmek omuzda çarmıhla!

Kapın açılmasın artık, kapat, hayır, mıhla
Ve sanma bir gelecek var açık kalırsa eğer
Yeter, yeter bu sürünmek omuzda çarmıhla
Bugün! deyip yaşayanmış cihanda haklı meğer!

Ve sanma bir gelecek var açık kalırsa eğer
«Yarın» sa fâhişedir, bil, ve kahpedir lâkabı
Bugün! deyip yaşayanmış cihanda haklı meğer
Kapat, açılmasın artık o «dün» isimli kapı!

Edip AYEL

niyet, gittikçe daha ziyade artan icapları karşısında, ona göre, gittikçe daha yüksek insanlar hazırlıyacağı yerde, gittikçe daha bayağı insanlar meydana getiriyor. Korkunç bir hal!

Ümit kapıları :

(Yalnız «biyoloji» bilen bir insanlık, bu bilgisinden, insana en uygun olan dersleri çıkarabilir). Belki de, bir gün gelecek, mikroskop tekniğinin ilerlemesile, bir insanın kromozomlarının tetkiki ile, onun beyninin imkânlarını öğrenmek ve tesbit etmek mümkün olacaktır. Nitekim, daha şimdiden, biz, bir sineğin yavrusunun kromozomlarını tetkik ile, evvelden, o yavrunun gözlerinin tabii mi, yoksa küçülmüş mü (dumura uğramış mı) olduğunu anlayabiliyoruz. Seçkin insanların iyi jenlere malik oldukları muhakkaktır. Biyolojist Muller diyor ki: **(Hep iyi jenler taşıyan, yani irsiyetleri güzel olan, oğlan ve kızları birbirile evlendirmek suretile, bundan yüz sene sonra, insan cinsinin bütün fertleri, şimdiki dâhilere müsavi olabilir).** Montpellier Üniversitesi profesörlerinden **Vacher de La Pouge, 1896** da bastırdığı **(içtimaî** ıstıfalar) isimli eserinde, **böyle, hep seçkin çiftleri evlendiren bir milletin, az zaman sonra, öteki milletlere karşı müthiş bir üstünlük elde edeceğini yazmıştı.** Bu suretle, akıllıca bir seçiş (seleksiyon - ıstıfa) ile, insanları, aklen, ahlâken, bedenen, yüksek bir dereceye çıkarmak kabil olacaktır. At yetiştirenlerin Arap ve İngiliz cinslerinden,

(Sonu 15 inci sahifededir)

SEÇME SÖZLER

★ Çocukların tenkidden, muahezeden ziyade örneğe ihtiyaçları vardır. Joubert

◆ ◆

★ Okunan şey üzerinde düşünmek şartile okumak çok faydalı bir meşgaledir. Malbranche

◆ ◆

★ Bir şey üzerinde bir çeyrek saat düşünmek, uzun uzadıya okumaktan ziyade hafızayı olgunlaştırır. Mm. de Lambert

◆ ◆

★ Kitaplar arasında da fena dostlar olduğundan şerlerinden sakınmak için onları seçmeği bilmelidir. Damiron

◆ ◆

★ Hazmetmedikçe yutmak neye yarar?

◆ ◆

★ Tarih, içinde geçmişin hikâyesi olduğu kadar geleceğinki de mevcut olduğu için faydalıdır. J. B. Say

◆ ◆

★ Tarih, dünyanın hafızasıdır. Lacordaire

◆ ◆

★ Geçmiş, geleceğin methaline konmuş bir lâmbaya benzer. Gayesi istikbalin karanlıklarını gidermektir. Lamennais

◆ ◆

★ Tarih nice ahlâksızlıkların aynası, nice hataların hikâyesi olmak bakımından bir ibret levhasıdır. Michelet

◆ ◆

★ Tarihin bize verebileceği en güzel şey kalblerimizde uyandırdığı şevk ve galeyandır. Goethe

◆ ◆

★ Bir hükûmet ne kadar fena olursa olsun ondan da fena olan bir şey vardır: hükûmetsizlik. H. Taine

◆ ◆

★ İdare kabiliyeti olmaksızın insanları idareye kalkmaktan daha büyük küstahlık olamaz. Xénophon

◆ ◆

★ Politikacılıkta hataların kaynağı yalnız kendini ve bugünü düşünmektir. La Bruyère

◆ ◆

Korku üzerine bina edilen otoritede sebat olamaz. Korku, zamanla, kin halini alır. Shakespeare

BURSANIN

YENİŞEHİR KAZASI

Yazan : **R. YALGIN**

Bursada Süleyman Paşa medrese ve türbesinin 30 yıl önceki durumu

Bursanın 45 kilometre kadar doğusunda Bursaya bağlı bir kaza merkezi olan Yenişehir, bir tarafında İnegöl, bir tarafında İznik, doğusunda Bilecik ile çevrilmiş bereketli bir ovanın içindedir.

Bir yazma kitaba göre burası Bursanın ilk muhasarası sırasında büyük bir hareket yeri ve hattâ Bursanın Türk eline geçmesinden önce Osman Gaziye payitaht da olmuştur (1). Yenişehirin bu şöhreti XVI asra kadar devam etmiş olduğu mahkeme kayıtlarında görülmektedir (2). Meselâ Medinei Münevvere mütevellisi Mehmet Yunus Baba

Şehzade Süleyman Paşa türbesinin bugünkü hali

zaviyesinin mütevellisi için verilen hük ve Bursa Mahkemei Şer'iye sicille muhtelif kayıt ve kararlar Yen ehemmiyetini teyit etmektedirler.

Ancak, Yenişehirde Baba Sultan meşhur olan türbenin (3) bulunduğu nin çok eski bir höyük olduğu bu yerinde tarihten önce bile bir meder yaşadığı aşikârdır. Höyükte yapılan ufak araştırmada elde edilen seramik parça yeni kanaatimizi ortaya koymaktadır.

Şu halde Yenişehir, Osman devrinde niden teşekkül etmiş bile olsa bu şehrin lâttan çok önce mevcut bulunup se her hangi bir sebep dolayısile dağılmış duğuna hükmetmek lâzımdır.

Bu kasabamızda; Osmanlıların ilk lerinden kalma oldukça mühim bina rı bugün kısmen de görülüp ilgilenilecek marî eserlerindendir. Bunların arasında rap edilmiş ve maalesef ortadan kalkmış kıymetli yapılar da vardır. Ezcümle: n sebei hususiyeye devrolunan Şehzade man paşa medresesi ile birlikte kütü ve türbeden bugün yalnız harap bir kalan türbe enkazından başka elimizde şey kalmamıştır.

Geliboluda metfun olan Süleyman nın yurt köşesinde bıraktığı bu anıt güzelleştirme ve koruma işleri her n kette olduğu gibi mahallî belediye ve evlerinin vazifelerindendir.

On mahallesi bulunan Yenişehirin:

Yenişehirde Süleyman Paşa hamamı

alı, Gündoğan (Gaiperenler) Yenigün, basultan) Yılmaz, (Nasuhbey) adlarını van mahalle isimlerile 65 köyü arasında- Ebe, Afşar, Alaylı, Ayas, Barcın, Demir- , Sungurpaşa, Koyunhisar, Kızılhisar, rühisar, Yıldırım adları her halde tarihî neti temellere bağlı adlardandır. Bu adla- aynı zamanda Çukurovadaki Türkmenler nda da yaşamış olması başka bir du- dan da incelenmeğe değer vermekte- (4).

Şehzade Süleyman paşanın bu kasabada l bir camii ile birlikte bir çok (Evkafı mahkemelerdeki kayıtlara nazaran) ve ssa çarşı ortasındaki eski hamamı daha bakılmağa muhtaç eserler arasındadır. ı hamam her nedense sonraları eşhas eli- geçmiş ve Evkafla alâkasını kesmiştir. mamın etrafı istimlâk edilerek ağaçla mas- ndikten sonra şehrin ortasında ve bir içinde bulunması daha uygun olacağı atindeyiz.

Çok müterakki ve çok güzel bir çiftçi emleketi olan Yenişehirde «Şemakî» evi ı bir de eski ev vardır. Bazıları bu evin en Fatihi Sinan paşaya ait olduğunu erler. Bu evin mühimme defterlerinde geçen «Medinei Münevvere mütevellisi hmet» adlı zat ile de alâkalı olması ihti- lden uzak değildir zannediyorum.

Bu güzel Türk yapısını önümüzdeki sene arif Vekâleti satın alarak restore ettikten sonra muhafaza edecektir. İşte bu suretle Yenişehirde eski ve çok süslü olan bu Türk yapısı da, kurtulan eserlerimiz arasına girmiş olacak ve millî borçlarımızdan bir tanesi daha ödenmiş sayılacaktır (5).

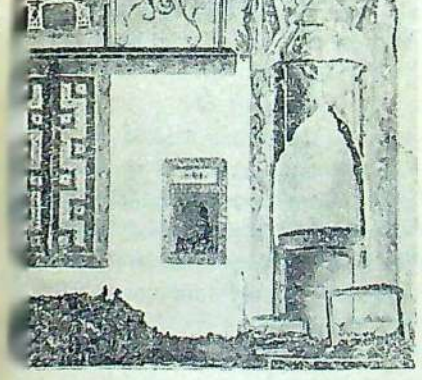

Şemaki evinin büyük odasında ufak hücre ve dolap

Çok zengin bir tabiat içinde bulunan Yenişehir çiftçileri modern ziraat işlerine başlamak üzeredir. Şehrin belli başlı çift alâtları bilhassa pulluk yapan demircileri takdire değer bir maharet göstermiş oldukları için, vilâyetin bir kısım halkı pulluk ihtiyacını bu kasaba sanatkârlarından temin etmektedirler.

Yenişehrin en büyük ihtiyaçlarından bi-

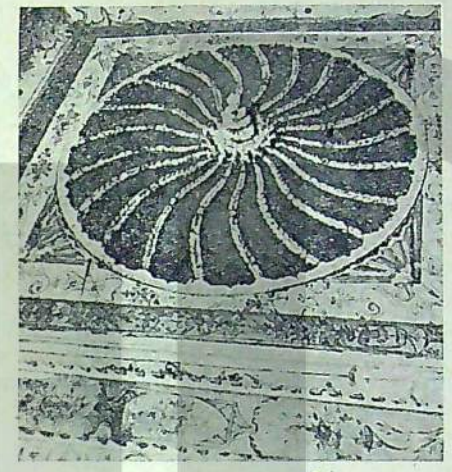

Şemaki evinde bir 'odanın tavan küpesi

ri ve belki birincisi yoldur. Tamamen ovada teşekkül etmiş bu kasabada, yağmurlu veya kış günlerinde, şehir içinde çamurdan geçebilmenin imkânı yoktur. Yenişehrin faal belediyesi kasabalarının bu ihtiyacına yakında cevap verecek ve bu suretle tarih ve ekonomi itibarile Bursanın pırlantası sayılan Yenişehir kasabası bütün mâna ve şumulile yeniliğine bir kat daha yenilik katmış olmakla göğsümüzü kabartacağını umarız.

R. YALGIN

---

(1) Bak: Bursa Arşivinde, el yazmaları arasında «Mehmet Zaim» in «Bicamiü-t Tevarih» adlı eserine: sayfa (319) Mehmet Zaim Efendi Reşidüddinin cami-üt-Tevarihini görmemiş, fakat kitabını ayni isimle yazmış olduğu için bu kitap oldukça ehemmiyetlidir. Bilhassa şecereler dikkatle okunmağa değer mahiyettedir.

(2) Bak: Hikmet Turhan Dağlıoğlu, Bursa Halkevi neşriyatı «On altıncı asırda Bursa» adlı kitaba: (Hüküm, 89 - 100).

(3) Tac-üt-Tevarih (cilt, 2 sayfa, 410) da: Bu türbenin Murat Hüdavendigâr tarafından yapıldığı yazılıdır.

(4) Nasuh beyin kim olduğunu tanımadığımız gibi Sungur Paşa da şimdilik belli olmıyan zevattandır.

(5) Tasvîri Efkâr gazetesinin: 13-6-942 tarihli nüshasında bu ev hakkında Kandemir arkadaşımızın kıymetli bir yazısı çıkmıştır.

Bahara selâm

Beyazlar giyindin badem ağacı,
Kimin düğünü var, kimin bu şenlik?
Göç eden leylekler Rabbe duacı,
Baharı getiren gönlüm oldu ilk.

Erik dallarında şakıyan neş'e,
Hazzından çatlayan taze tomrucak
Selâm çiydemlerden, selâm güneşe
İlk doğan kuzuya açıldı kucak.

Çayır yüklü körpe, ılık memeler
Bakraçlar dolusu mis kokulu süt.
Mes'ut keçilerim oynaşır meler,
Gömlek değişiyor ırmakta söğüt.

Buzlarım eridi çağıldamakta
Karlarım eridi duman duman su.
Gökler mavi mavi gülümsemekte
Duyduğun, baharın şen uğultusu.

Selâm ilk açılan badem dalına,
Çiftçiye, tohuma, toprağa selâm
Selâm hürriyetin eşsizliğine
Bahara, bahara, bahara selâm.

Halim Yağcıoğlu

Güvercinim !

Öyle garip garip eğme başını,
Sana yaslı durmak suç güvercinim!
Çağır: «Hu, hu!..» diye güzel eşini,
Süzül gökten göğe uç güvercinim!

Hasrettesin, belli güzel illere,
Açık dursun göğsün esen yellere,
Zümrüt tepelere, çamlı bellere,
Ilgıt ılgıt kanat aç güvercinim!

Yolunda çağlayan coşkun pınarlar,
O mutlu günleri içten anarlar,
Sana gök mavisi bade sunarlar,
Alçal, kana kana iç güvercinim!

Gün olur varırsın Tanrıdağına,
Renkli tüylerini sür toprağına,
Selâm söyle, bahçesine, bağına,
Oradan Turana geç güvercinim!

FEZAİ

Mazinin sesi

Doğmuş ta bu Devlet Edebâli'nin evinde
Akmıştı bütün kan seli iman alevinde.

Üç asra fetihler dolu rüyayı koyanlar,
Boydan boya tarihe uzanmış uyuyanlar,

Osman gibiler, sonra Süleyman gibilerdi;
Ceddin o çelik ruhunu dağlarda bilerdi.

Yoksun, kuru topraktan ibaret vatanınla,
Tarihini yazmazsan eğer sen de kanınla!

Mithat Cemal

Görüşler

FİLOZOF RESSAM

Mustafa Şekip Tunç, İstanbul Üniversitesinde felsefe profesörüdür. Zarif bir üslûbu vardır. Felsefi yazılarını herkese zevkle okutmasını bilir. Edebiyatı pek yakından takip eder. Yahya Kemale (Tanrı şair) ismini veren odur. Gazeteler son zamanlarda kendisinden bahsederken «Filozofumuz» diyor. Buna lâyık olduğuna şüphe yok. Şu halde biz de ayni tâbiri kullanalım: Filozofumuz, şiir de yazar mı, bilmiyorum. Fakat geçen hafta, bir sürpriz halinde Beyoğlu Halkevinde kendi resimlerini teşhir etti: 40 dan fazla yağlı ve sulu boya tablo. Bu resimleri seyreden münekkidlerin hükmünü beklerken şu fıkrayı hatırladım:

Meşhur diplomatlardan biri resim yapmayı da severmiş. Sefir bulunduğu bir memlekette bir gün hizmetçisi, odasına girince diplomatı bir şövalenin karşısında resim yapmakla meşgul bulmuş.

— Sefir cenapları bazan resim yapmakla mı vakit geçirirler?!

Diye sormuş. Bu söz, sanat gururuna dokunan sefir, kaşlarını çatmış:

— Hayır, demiş, ressam cenapları bazan sefirlik etmekle vakit geçirirler.

Acaba, Mustafa Şekib Tuncun tablolarını seyredenler ne diyecekler? Bay ressam felsefe yapmakla mı, yoksa bay filozof resim yapmakla mı vakit geçiriyor?

o

BİR KITA

Gözleri kendi iç âlemine çevrilmiş duran eski edebiyatımızın mevzuları arasına giren dünya vakalarından biri de Polonyadır. Vaktile Lehistanın taksiminde, eski şairlerimizden biri şu güzel kıtayı söylemişti:

Biçare Lehin şimdi aleyhinde, lehinde
Halkın nice sözler olunur gûş feminden.
Lâkin bu ki en doğrusu, kan damlıyor e
Rûsun kılıcı, Avrupalının kaleminden.

Lisanı biraz eskimiş olmakla beraber kıtayı bugün de aktüalitesini kaybetmemiş şiir olarak okuyabiliriz!

o

VAKİT AİLESİ

Bu seferki seçimde de mebusluk (Vakit) ailesinin en büyüğü olan Asım düştü. Tarık Us açıkta kaldı. Osmanlı b danı gibi onların arasında da siyasî ikti «Ekber evlâd» a geçişi bir anane halini ya başlıyor. Gelecek devrede mebusluk Asım Usun hissesine düşerse Hakkı Tarık ne der, bilmem? Fakat şimdiki halde ma nın bir köşesinde sessiz sadasız (Haber) zetesini çıkarmakla iktifa eden en b veliaht Hasan Rasim Us buna razı olmaz, karım ki matbaada bir ihtilâl çıkarır!

TENKİD :

YENİ BİR
Edebiyat Kitabı

◆◆

Kabataş lisesi edebiyat öğretmeni Nihat ıl Banarlı (Edebî Bilgiler) isimli kıy-li bir eser neşretti. Bu kitap liselerin ramına dahildir. Dokuzuncu sınıfta oku-r. Edebî nevileri iyi bir tasnifle öğreten, edebî sanatlara, vezin ve kafiye gibi n bilgisine daha geniş yer veren bu n bir çok meziyetleri var. Belli ki mü-, bunun üzerinde epey emek sarfetmiş. gayreti takdir ederiz. Fakat kitabın — lassa mektep kitabı olmak bakımından — noktasına da işaret etmeden geçemiye-z:

Müellif, eserine örnekler alırken kendi na gidenleri seçmeden başka bir şeye kat etmemiş, hattâ biraz da dostlarını a etmiştir. Meselâ: Kitapta sık sık (Or-Şaik) ismine rasgeliyoruz. Bu şairden, hayli örnekler alınıyor.

Orhan Şaik'in şiirleri fenadır, demek is-yoruz. Fakat bu zat, henüz eserleri klâ-örnekler arasına giren bir şair değildir. mektep kitabında ise en çok dikkat edi-k nokta budur. Bu örnekler gençlerin kültürünün bağlarını teşkil edecektir. ar nesillerin zevkinden süzülüp gelme-Gençler, bu parçaları öğrendiği zaman, le müşterek bir kıymet ölçüsüne cahip ktır. Bundan haberi olmıyan birisine bî kültürü eksik diye bakacağız. İcabın-bunları tekrarlıyacağız. Bunlara imalar, hler yapacağız.

Bir misâl göstereyim :

«Selâm verdim, rüşvet değildir diye al-lar.» cümlesini söylediğim zaman siz n Fuzuliye ait olduğunu bilmeğe mec-nuz. Eğer bilmiyorsanız, hakkınızda hüküm veririm. Hiç olmazsa:

— Divan edebiyatımızdan haberi yok.

Derim. Artık sizinle bu yolda konuşa-n. Bir münasebetle bu cümleye dayana-nükteler, îmalar yapamam. Çünkü beni mazsınız. Aramızda müşterek edebî ür bağı yoktur.

Neden bu cümleyi öğrenmeğe mecbur-ız? Çok mu güzeldir? Belki, evet! Belki r! Fakat bu klâsik bilgimizin arasına gi-bir parçadır. Ne siz, ne ben, onu değiş-eyiz. Bunun yerine o devirdeki bir baş-muharririn bir sözünü koyamayız. O daha güzeldir. Belki bizim daha fazla kimizi okşar. Fakat, bunun hiç ehemmi-yoktur. Ancak o da, umumî zevkimiz-süzülerek takarrür ettikten sonra ede-kültürümüzün bağları arasına girebilir.

Bir mektep kitabı bütün bu kıymet şe-ini bize göstermeğe mecburdur. Yoksa if, hoşuna gidenleri gelişi güzel seçip

(Sonu 12 nci sahifededir)

TÜRK KADINI !

KOCANIN BİR ZEVK OYUNCAĞI DEĞİL, HAYAT İŞ VE İDEAL ARKADAŞISIN !

Yazan: O. S. O.

Bir akşam üstü, Beyoğlunda bir kahvede çok okuyup yazmayı seven bir dostuma rasgeldim. Kâğıtlarını önündeki masaya sermiş harıl harıl yazıyordu. Beni görünce gülümsedi.

— Otur, şimdi yazım bitiyor, konuşuruz.

— Niçin evinde çalışmıyorsun?

Dedim. Yüzüme bir acaip baktı :

— Beni karımla kavga mı ettireceksin?

★

Bir arkadaşım, idareye bir paket kitap getirdi, içinden birisini alıp öbürlerini bıraktı.

— Şunları saklayıver kuzum?

— İade mi edeceksin?

— Hayır, hepsini eve götüremem. Karım, bu ne kadar kitap, diye sinirlenir.

★

Tanıdığım bir muharrir, kıymetli bir eser yazmıştı. Parasile karısına bir sürpriz yapmak istiyordu. Şık bir vitrin satın aldı. Bir kaç gün sonra gördüm:

— Karın hediyeni beğendi mi?

Dedim. Dudaklarını büktü:

— Beğendi ama, bizim yazıhaneyi hizmetçinin odasına attı.

— Niçin?

Diye sordum.

— Artık bu şık vitrinin yanında senin külüstür yazıhanen yakışık almaz! dedi.

★

Bir Polonezle evlenmiş bir ahbabım vardır. Beni yeni satın aldığı evine davet etti. Karısının yanında koltuklarını kabartarak:

— Bu evi karımın sayesinde aldım, dedi. Onun çalışkanlığı, onun iktısadi, bütün işleri tek başına onun yapması bana bu evi satın aldırdı. Eğer bir Türk kadınla evlenmiş olsaydım...

Cevap veremedim. Sade içimde bir şeyin sızladığını duydum. Bunun cevabını Türk kadınları vermelidir!

***

Hayır, Türk kadınları siz böyle değilsiniz! Bizim tarihimiz sizin hiç de böyle olmadığınızı gösteriyor. Siz eskiden, memleketi idare etmeğe varıncıya kadar her işte kocanızla beraberdiniz. İşte tarihten şu misalleri alıyorum : «Eski Türklerde hükûmette hakanla hatun müşterekti. Bir emirname yazıldığı zaman, yalnız «Hakan emrediyor ki...» denirse hükümsüzdü. Mutlaka «Hakan ve Hatun emrediyor ki...» diye söze başlanırdı. Hakan, tek başına bir Elçiyi kabul edemezdi. Elçiler, ancak sağda Hakan ve solda Hatun oturduğu zaman ikisinin birden huzuruna çıkardı. Ev, müştereken karı ile kocanındı. Çocuklar babaya ait olduğu kadar anaya da aitti.

***

İranlılar bir gün, şehirlerinin imarına yardım istemek için (Kazvin) sultanına giderler. Eski Selçük prenseslerinden biri olan (Kazvin) sultanı, otağının önündeki sandalyeye oturmuş, örgü işlemektedir. İranlılar prensesin bu hallni görünce şaşırırlar. «Kendi örgüsünü ören bu hasis kadın bize on para vermez!» derler. Geldiklerine pişman olurlar. Prenses onlara istedikleri kadar para verir. Ziyaretçiler ihtiyar sultana akıllarına gelen şüpheyi söyleyince, penses :

— Evet, der, İranlılar buna şaşıyor. Benim ailem içinde bütün kadınlar benim gibi daima el işile uğraşırlar. Biz sultanlar, böyle el işile uğraşmazsak neyle uğraşacağız? Havaiyat ile mi? Böyle şey bizim soyumuza yakışmaz. Biz saltanat işlerini bitirdikten sonra boş durmamak için fakir kadınlar gibi hep el işlerile, ev işlerile uğraşırız. Bu hal soyumuz için ayıp değil, şereftir!»

***

Türk kadını, sen işte, böyle bir milletin kadınısın! Tarihin, sana bu şerefli mevki veriyor. Bugün de o mevkie lâyıksın! Unutma ki kocanın bir zevk oyuncağı değil; hayat iş ve ideal arkadaşısın!

O. S. O.

Yazan **Nejdet Sançar**

Aksak Temür'ün temellerini sarstığı Türkiye devletini yeni baştan ayağa kaldıran Çelebi Mehmet, savaşlarda yıprattığı gövdesini erken bir yaşta toprağa verdiği zaman, yerine pek değerli bir oğul bırakmıştı. Bu oğul, Osmanlı padişahlarının en büyüklerinden biri olan İkinci Murattır ki tarihimizde devlet adamlığının, kumandanlığın, kahramanlığın ve feragatin örnek şahsiyetlerinden biri olarak yaşamaktadır

Murat, tahta çıktığı zaman, atalarının yüksek meziyetlerinin çoğuna malik bulunuyordu. Talihin önüne koyduğu en güç imtihanlarda gösterdiği yüksek başarılarla, tarih sahifelerinde yüz aklığı ile yer alarak bu meziyetlerin hesabını vermiş oldu O; ırkının şanlı tarihine büyük bir hâtıra olarak bıraktığı adının yanına atalarında bulunmıyan bir meziyeti daha ekledi, Osman oğullarının ilk şair padişahı olmak şerefini de kazandı.

İkinci Muradın padişahlık çağı, Haçlıların bir azgınlık anına raslar. Saltanatın ilk yıllarında bir yandan dağınık Anadolu Türklüğünün birliği için çalışan, bir yandan da ordusunu Balkanlarda gazalar ardında koşturan Murat, Türk düşmanı Batının Türkiyeye yaptığı saldırışları önlemek için de savaş alanlarına yürümek zorunda kalmıştır. Onun Haçlılarla ilk karşılaşması 1437 yılındadır. Macar, Alman, Sırp, Rumen ve Lehlilerden meydana getirilen ve usta bir kumandanın buyruğunda bulunan Haçlı ordusu ile yapılan savaşlar, 1444 yılına kadar sürmüş, Muradın orduları Batıya yenilerek Avrupadaki topraklarımızın şimal parçalarından bir bölümünü düşmana kaptırmıştı. Yedi yıl süren bu savaş; Muradı da, ordusunu da yormuş gibi idi. Ulu Padişah, Batıya bunun hesabının sonra sorulması düşüncesile, yenilmeyi kabul ederek barış yapmak edi. Barış on yıl için yapıldı. Mevkide özü olmıyan temiz ve ulu ruhlu Sultan bu ıştan sonra, padişahlığı henüz on beş na varmayan oğlu Mehmede bırakarak Manisaya çekiliyor, sükûn arıyan ruhunu bu güzel Anadolu parçasının yeşillikleri arasında dinlendirmek istiyordu.

Türkiye tahtına tecrübesiz bir çocuğun çıkması, Batının müteassıp Haçlı âleminde yeni bir umut doğurmuştu: Sırp sındığında, birinci Kosovada ve Niğeboluda yapamadıkları işi, Türkleri Avrupadan atmak kuruntusunu, bu fırsattan faydalanarak yapmak.. Fakat henüz imzaladıkları barış, büyük bir engel olarak önlerinde duruyordu. Çünkü barışı Sultan Murat Kur'an, onlar da İncil üzerine yemin ederek imzalamışlardı. Bu yemini nasıl bozabileceklerini düşünüyorlardı. Papanın vekili, Türkleri Avrupadan koğacak yiğitlerin imdadına yetişti, müslümanlara verilen sözün hükmü olmadığını söyliyerek meseleyi halletti. Bu seferki Haçlı ordusu Macar, Alman, Rumen, Leh ve Hırvatlardan mürekkep olarak hazırlandı. Ordunun çekirdeği Macar atlıları idi. Macar kıralı da ordu ile birlikte bulunuyordu. Fakat buyruk, yedi yıllık çarpışmalarda Muradı barışa mecbur bırakan ünlü asker Jan Hunyad'da idi.

Haçlıların yürümeğe hazırlandıkları duyulunca, Türk devlet adamları Muradın ordu başında bulunmasının gerektiğine karar verdiler. Çocuk padişahı razı ederek Manisaya haber saldılar. Murat, yedi yıllık savaşların ve ölen büyük oğlunun yaslarını unutmak için çekildiği Manisadan gelmek istemedi. Bunun üzerine geleceğin büyük fâtihi «Eğer padişah sizseniz kâfirleri koğmak için, yok padişah bensem buyruğumuza uyarak gelmeniz gerektir!» tarzındaki mektubunu yazdı. Murat, ruhunu dinlendirmekte olduğu Manisadan kalkarak hızla geldi. Ordusunun başına geçti. Gelibolu'ya doğru yöneldi. Lâkin Haçlı donanması Türklerin karşı kıyıya geçmemesi için Boğazda bekliyordu. Murat, durumu görünce hemen karar değiştirdi. Ordusunu sıkı bir yürüyüşle Karadeniz boğazına getirdi. Anadolu hisarından karşıya geçirerek Edirne üzerine yürüdü.

Haçlı ordusu ise her rasladıkları köyü savaşlar vererek Varnaya doğru ilerlemekte lardı. Türk ordusunun Anadolu topraklarından karşıya geçmiş olduklarından haberleri yoktu. Hızla ilerliyen Sultan ise, düşmanın Varnaya yürüdüğünü öğrenmiş ve artık düşmüştü. Haçlılar, 9 İkinciteşrinde Varnaya vardılar. Fakat ayni günün akşamı Türk ordusunu pek yakınlarında konmuş görmeleri, onlar için büyük bir şaşkınlık oldu.

Türk ordusu 50.000, Haçlılar ise 150.000 kişi idiler. Savaş ertesi sabah Türklerin hücumu ile başladı. Türkler, Haçlıların bozguna uğramaları antlaşmayı bir kargıya geçirerek başlarının gâhlarına dikmişlerdi.

Varna meydan savaşı, tarihin büyük meydan savaşlarından biridir. Bu çarpışmada bir taraftan birinin yokolacağı muhakkaktı. Bir tarafta kahraman Türkler, diğer tarafta ölüme azmiğit Macarlar çok sert vuruşuyorlardı. Tam bu savaşın kızıştığı bir sırada yedekte beklemekte olan Macar kıralı da erlerile birlikte ileri yürüdü. Fakat bu saldırış kendisine pahalıya maloldu. Büyük bir kahramanlıkla vuruşan Türk ordusundan, Rüstem adlı bir yeniçeri kıralın atını balta ile yere devirdi. Hızır adlı yaşlı bir savaşçı da kıralın başını kesip bir mızrağa geçirdi. Baş, karargâhtaki zulmüş antlaşma mızrağının yanına dikildi. Bu hal Haçlılar için büyük darbe oldu. Haçlıların mânevî güçleri kırılırken, Türk ordusu iki yandan şiddetle saldırarak düşmanı çember içine almıya başladı. Jan Hunyad savaşın sona ermek üzere olduğunu anlayarak küçük bir kuvvetle şimale doğru çekildi. Türkler, ertesi gün çember içine alınan Haçlı ordusunu tamamen yokettiler. Jan Hunyad, dört beş bin kişilik küçük bir kuvvetle güçlükle kurtulabildi. Zırhlı Macar süvarilerinin büyük değerine ve kahramanlığına ve Jan Hunyadın ustalığına rağmen

(Sonu karşı sahifede ikinci sütunda)

toplanmağa başlanıldı. Bütün bu teşkilât zimattan sonra bozularak, Avrupalılaşıl- istenilmiştir. Maliye, bir milletin jenisi- Bu da ancak millî bir teşkilâta malik ol- kabildir. Bir milletin iktisadiyatı, ti- ti, ziraati, maliyesi harsına dahildir. Bun- başka bir milletten ne tercüme ve ne de en alınır. Bu hakikati Tanzimatçılar an- adılar. Türk dehasının yarattığı bu bü- imparatorluğun bu muazzam teşkilâtı tat devirlerinde bozuldu. Nihayet impa- luğun inkırazına kadar Türk maliyesi- bütçesi muntazam olamadı.

Osmanlı İmparatorluğunun ilk maliye kilâtı, Selçükî Türklerinden ve İslâm Şerk deniyetinden alınarak tekâmül ettirilmiş- Bu muhteşem teşkilât Osmanlı Türkleri- elinde kemalini bulmuştur. Orhan Gazi anında Çandarlı (Kara Halil - Hayrettin) a askerlik ve maliye noktasından mühim n (timar) ve (zeamet) usulünü ihdas et- ir. Bu zamandan itibaren fetholunan ül- er derhal tahrir edilerek varidatı (Havası nayûn) adile devlet hazinesine kaydedi- di: Kahramanlık gösteren vezirlere ve ti- arlı sipahilere de bu arazi (dirlik) ve palık) olarak taksim edilirdi. Timar ve eet sahipleri bu hasılatı kendilerine alır- dı.

Devletin başlıca varidatı, (Cizyei şer' , komşu hıristiyan hükûmetlerden alınan ktu vergiler), (Havası Hümayûn âşarı), mrük ve memleha hasılatı), (Emvali ga- in humsu şerisi) idi. Varidata nispetle arifler azdı. Çünkü askerin en mühim ı olan timarlı süvarı ile vüzera, ümera devlet erkânı maaşlarını timar ve zeamet sılatından alırlardı. Fazla varidat memleke- imarına sarfolunurdu. Köprü, han, hamam, i, medrese, imarethaneler yapılırdı. Dev- tin ilk varidatı Bursa fetholunduğu zaman sa tekfurundan alınan (30,000) altındır. irk parasının ilk çekirdeği bu paradır. Bir Yavuz Selimin Mısırdan getirdiği altınlar- İlk zamanlar devlet varidatı hazineye ge- oradan sarfedilmezdi. Âşar hasılatı maaş ıkabili olarak has, zeamet ve timar sure- le vezirlere, ümeraya, memurlara ve timarlı pahisine ve evkafa tahsis edilmişti. Bazı lerde (Avarız) adile ufak bir vergi vardı, kat bu da mahallî olarak sarfedilirdi. Esas itibarile devlet hazinesine giren varidat ma- den ve memlehalar hasılatile komşu hükû- metlerden alınan maktu vergilerden ibarettir. Bir de düşmanlardan alınan ganimetler idi. Bunun sayısı belli olmazdı.

Anadolu beyleri, devlet erkânı hazineden maaş almazlardı. Hazineden (Kapıkulu) denilen Yeniçeri ve dergâhı âli sipahileri denilen hassa süvarisi ulûfe adile maaş alırlardı. Bir de ulemaya verilen maaştı. Osman Gaziden, Yıldırım Bayezide kadar Padişahlar pek sade yaşarlar, devlete bir masrafları olmazdı. İlk sefahet Yıldırım Bayezit ile başları. Bayezidi Veli zamanında bütçe darlığı başgösterdi.

Kanuni Süleyman zamanında o senenin doğrudan doğruya hazineye giren varidatı şudur: (180,088,000) ve masarif ise (189,657,000) akçe olup, (9,569,000) akçe açıktı. Fakat Sokollu zamanında bütçe düzeldi. Tarhuncu lâyihasında devletin (14,503) kese varidatı (16,400) kese masrafı vardı. Yani (1,900) kese açığı çıkmıştı. 17 nci asırdan sonra bir çok suiistimalât, vezirlerin ve sarayın sefahet hayatı Türk bütçesini tamamen sarstı. Bu bütçenin muvazenesinin bozukluğu da imparatorluğunu yıktı. Bir milletin bütçesinin muvazenesi (millî çalışma) nın artmasile tevazün eder. Bir millet millî çalışmasını iyi organize etmez, millî servetini arttırmasını bilmezse, daima bütçesi bozuk olur ve o millette refah yoktur. Osmanlı imparatorluğu Tanzimattan sonra timar ve zeamet usullerini bozdu. Kapitlülâsyonlarla gümrük varidatı, Balkan devletlerinin isyanile Rumeli varidatının azalması, iktısat ve ticaretin ekalliyetler elinde bulunması devleti kökünden sarstı. On dokuzuncu asır devletinin en sarsıntılı günleridir. Bilhassa (İkinci Mahmut) zamanı çok fena idi. Sultan Mahmut II maliyenin tanzimine çok çalıştı. Yeniçeriliğin lağvından sonra (Mansure hazinesi) kuruldu. Bundan sonra Mansure defterdarlığının vazifeleri genişletilerek 13 zilhicce 1253/1837 tarihinde Mansure defterdarlığı (Maliye Nezareti) adını aldı ve ilk Maliye Nazırı da (Abdürrahman Nafiz Paşa) oldu. İlk devirlerde Maliye Nazırı (defterdar) lar iken, bu zaman (Maliye Nazırı) adını aldı. Bir çok hazineler birleştirilerek (Maliye Nezareti) kuruldu. Tanzimat devrinde de Maliyemiz garplılaştırıldı ve yeni vergiler kabul edildi. Malî vaziyetimiz, umumî harbin sonuna kadar istikrazlar, ağır vergiler, harb masraflarile tamamen bozuldu ve Osmanlı İmparatorluğu yıkıldı. 1920 senesinde millî hâkimiyete dayanan yeni bir Türk devleti olan Cümhuriyet idaremiz, yeni esaslara dayanarak, millî maliyemiz gelirini masrafına uydurarak bütçesini muntazam ve asrî bir hale sokmuştur.

MİLLİ KÜTÜPHANE ANKARA

Hınç ve sevgi

Binbir kere bin yıllık ateş yurdu yer altı
Kor püskürerek ağzına gelmiş yüreğinden,
Kar saçlı, bulut taçlı dağın bağrını yaktı.

Yüz bin kere bin yıl güneşin sunduğu şe
Bir tatlı sıcaklıkla ışıktır neye değse.
Toprak ne olur sönse güneş? Gölge, kara

Dünyayı alevler sarıyor yok yere kinden.
Bir Cennete benzerdi muhabbetli olaydı.
Tanrım' çile dördüncü bu yıl bari dolayd

Fuat Hulûsi Demirelli

İstanbulu gördüm

İstanbullulara

Gördüm, güzel İstanbulu gördüm,
Tarihteki altın yolu gördüm.
Gezdim beş asırlık ulu şehri,
Boş gönlümü birden dolu gördüm.

Girmiş gibi mâzideki harbe,
Hiç dinmedi kalbimdeki d
Gezdim o çelik surları; g
Heybetle uzanmış kolu g

Feyzi

Fatmacık

Ulkının tarihi seninle sırdaş
Gül, vatanın gibi gül, gül Fatmacık
Namınla doludur bu yurtta dağ taş,
Okur destanını bülbül Fatmacık..

Ey ana vatanın kahraman kızı,
Benzin, sancağımız gibi kırmızı;
Sen aldın gökten ay yıldızımızı,
Var sende sonsuz bir gönül Fatmac

Yaşar GÜNÇ

DELHİDEN ÜSKÜDARA

Tefrika : 25 **Yazan : BARKIN**

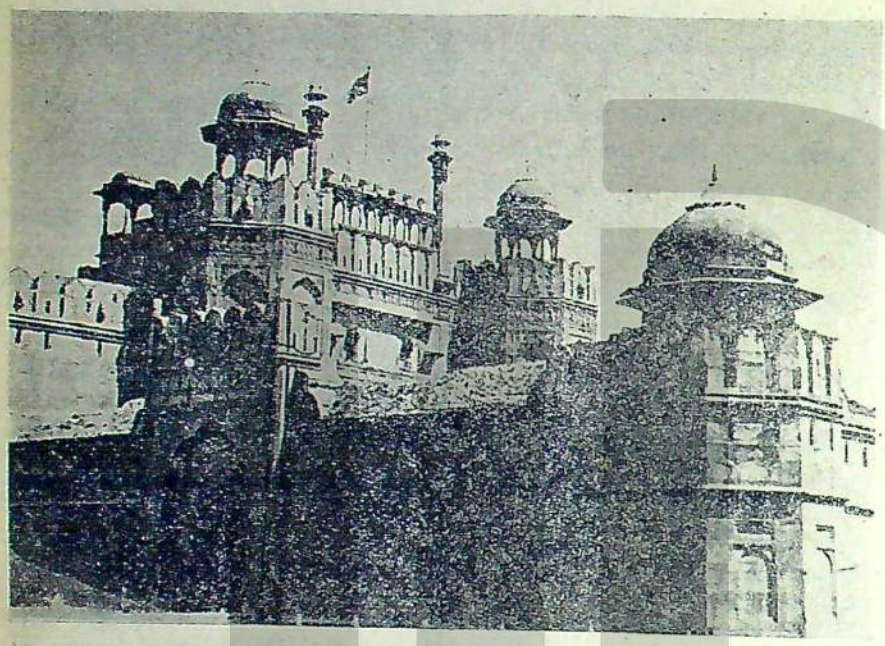

Delhi kalesinin metanet ve zarafetini nefsinde birleştiren kapısı
XVII asır ortaları)

Cami avlusunun solundaki bir kapıdan Bülend Dervazenin inşa edilmiş olduğu terasa çıkılıyor. Bülend Dervazeyi Ekber 1602 de ve Dekkandaki âsi hükümdarlara karşı kazandığı bir zaferden sonra yaptırmı 54 metre irtifaında olan bu cesim yapı tün Türk mimarisinin en vekarlı ve en mu teşem eserlerinden birisidir.

Sarayın içinde bir çok havuzlar, açık giden su yolları, suların küçücük şelâ halinde ve şırıltı ile dökülmesini temin i tesisat var. Saray bir tepenin üzerinde ku

Divanı hasın tavanları
Nefis beyaz mermer oymacılığı ve altın y dız tezyinatı ile vücuda getirilen bu süsle tarzının tesiri harikulâdedir. Yapının şekil hatları da bu tezyin tarzile öyle imtizaç etm ki insan başını kaldırıp tavana bakınca dünyadan tecerrüt eder ve kendini başka bir âleme varmış sanır. Görmeden anlaşılmaz, acaip eserlerdir.

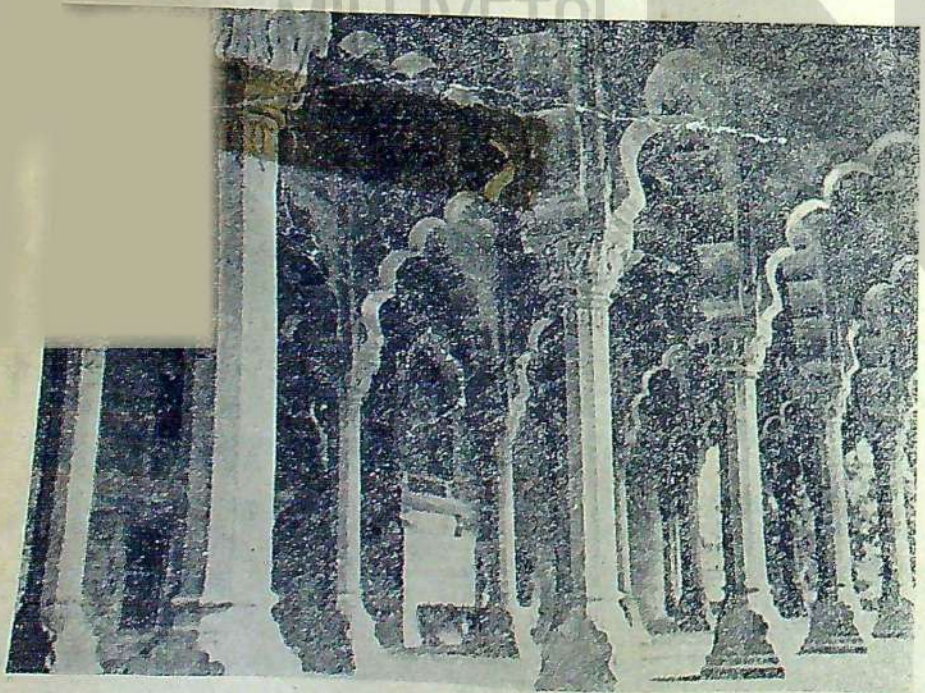

Delhi sarayından bir manzara: Divanı âm. Solda meşhur taht görülmektedir.
(XVII asır ortaları)

rulmuş olduğundan bu kadar bol suyun nereden ve nasıl getirildiğini merak ettim. Sarayın arkasında bulunan kısmen harap hale gelmiş bir çok tesisatı geçerek su hazinesine vardım. Su tepenin dibindeki ge ve cesim bir kuyudan hayvanlarla tahrik edilen büyük çıkrıklar vasıtasile çekilip bu hazineye dökülüyormuş. Kuyunun suyu o kadar bol imiş ki ne kadar çekilse bitmezmiş.

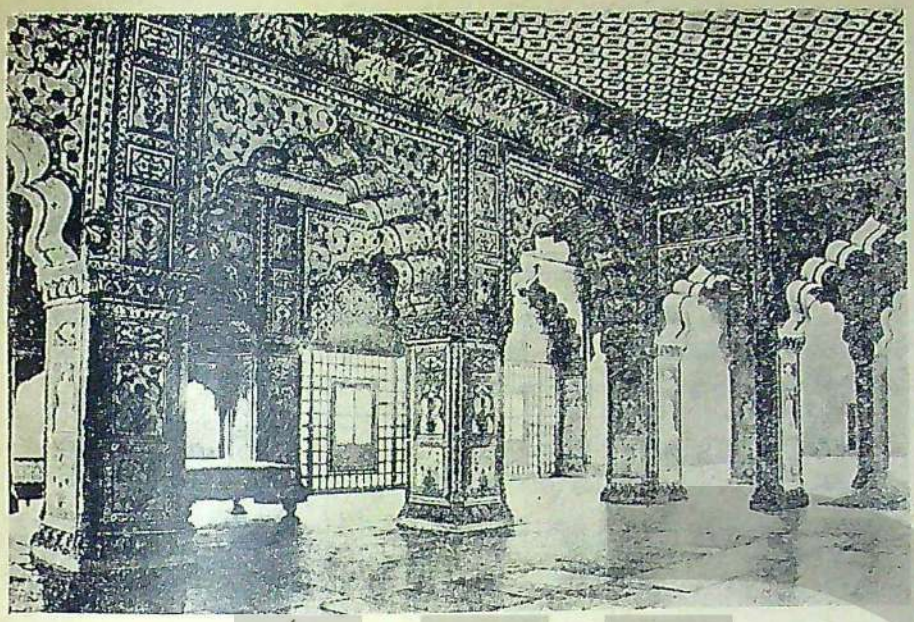

Delhi sarayında Divanı hasın içerden görünüşü

Sütunlar lekesiz ve gayet parlak müstesna bir mermer nevinden yapılmış, tavanlar ve yerler ayni mermerle kaplanmıştır. Görülen tezyinat mermer içine renkli başka taşlar oturtulmak suretile yapılmış ve oymaların üzeri altın yaldızla süslenmiştir. Bu kadar çok süs olmasına rağmen göz yorulmaz ve heyeti umumiye insana dünyayı unutturan ve ruhu efsane âleminde kaybettiren bir tesir yapar. Şah Cihan tarafından 1638 de yaptırılmağa başlanmış ve on sekiz de bitirilmiştir. Türk sanatının ve beşer tarihinin emsalsiz bir örneğidir.

Solda mermer taht iskemle görülüyor. Buraya meşhur (Tahtı Tavus) konulurmuş. Tahtı Tavus, arkalığı kuyruğunu açmış bir tavus şeklinde yapılmış meşhur bir taht imiş. Tavusun bütün renkleri zümrüt, yakut, inci gibi ayrı bir mücevher nevile süslenmiş altından bir taht imiş. Bu tahtı Afşarlı Nadir Şah alıp İrana götürmüş. İrandaki Tahtı Tavusun bu olduğu söylenir.

Ama şehrin su ihtiyacının vaktinde daha başka vasıtalarla da temin edilmiş olduğunu tahmin ediyorum. Çünkü bu kuyu ne kadar bol su ihtiva dahi etse belki sarayın sarfiyatını karşılasa da şehrin sarfiyatına şüphesiz ki yetmez. Zaten şehrin muhtelif yerlerinde kuyular ve sarnıçlar görülüyordu. Cesim kuyu sarayın Hati Pol (Filli Kapı) denilen cenup kapısı yanındadır. Bu kapının iki kenarında taştan birer cesim fil varmış, şimdi harap olmuş bir yığın halinde. Buradan aşağıya doğru inerken solda cesim bir kârvansaray var. Daha aşağı inince Ekberin sevdiği bir filin mezarı olan Hiran Minar görülür. Bu minare tarzında ve üzerinde diken gibi çıkıntıları olan acaip bir yapıdır.

Akşam olmak üzere idi. Bir an evvel Agraya varmak ve Tac Mahali bir kere daha görmek istiyordum. Bu niyetle Fetihpur Sikridon dinlenmeğe bile vakit bulmadan ayrıldık. Otomobil ile gece yolculuğu çok sıkıcı ve yorucudur. Şehre kadar şöyle böyle gittik. Fakat Agraya gelince yolları şaşırdık ve uzun müddet şehrin dış mahallelerinin sokaklarını dolaştıktan sonra bin zahmetle (Tac Mahal) e varabildik.

Bundan evvelki seyahatlerimde Tac Mahali dört beş defa görmüştüm. Güneş doğarken, güneş batarken, ay ışığında, güneş tepeden ve yandan vururken bu emsalsiz âbide hep ayrı bir güzellik gösterir. Bu defa da mehtapsız ve karanlık bir gecede görüyordum. Türbenin bulunduğu geniş parkın muhteşem kapısından girdiğim zaman beyaz mermerden yapılmış olan bina gecenin karanlığında âdeta kendinden ışık veriyor gibi seçiliyordu.

Tac Mahal Babür Hanla başlıyan Hint - Türk imparatorluğu sülâlesinin beşinci Hakanı Şah Cihanla karısı Ercüment Banu Begümün medfun bulunduğu türbedir.

Ercüment Banu Begüm Tac Beybi yani hanım lâkabile anılırdı ve saray teşrifatındaki ünvanı mümtaz mahal idi. Tac Beybi Cihangir devrinin sadrâzamı olan Asaf Hanın kızıdır. Asaf Han ise yine Cihangir devrinin ricalinden meşhur İtimad-üd-Devlenin oğlu ve Cihangirin ikinci karısı Nurcihanın kardeşi idi. Bu sülâlenin asıl menşei bir Türkmen olan Mehmet Han Toklu olup Şimali İrandan gelmiştir. Ana cihetinden de gene İran Türklerine dayanır. Bu aile üç imparator devrinde devletin dahili ve mali siyasetini idare etmiş büyük rical ve iki imparatora zevce olan mühim şahsiyetler yetiştirmiştir. Ercüment Banu Begümün Tac Beybi lâkabı dolayısile bunun medfun olduğu türbeye de Tac Mahal denilmiştir. Şah Cihan mümtaz mahalden sonra ölmüş ve bu türbeye gömülmüştür.

— Arkası var —

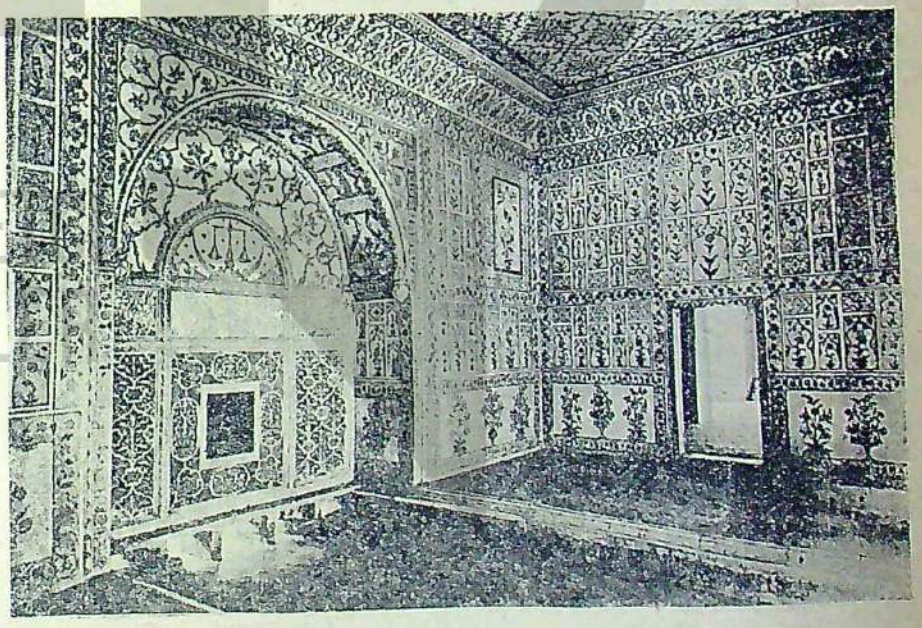

Delhi sarayında Divanı adalet.

İmparator Şah Cihanın hususî oturma ve mahrem kabul odası. Ortadan geçen su, zamanın meşhur mühendisi Azerbaycan Türklerinden Ali Merdan Hanın yaptığı (Nehri Bihişt) in bir kolundan saraya alınırmış. Soldaki mermer bölme büyük mermer levhalardan parçalar oyulup çıkarılarak vücuda getirilen sanat ve işçilik kıymeti gayet yüksek zarif kafeslerden vücuda getirilmimiştir. Kafeslerin üstü ve kemerin altını kaplıyan yarım daire şeffaf ve hafif sarımsı renkte bir mermerden yapılmış olup gelen ışığı süzerek ve renkliyerek içeriye bırakır. Bütün süsler mermer içine renkli taş oturtulmak suretile ve meydana getirilmesi gayet güç ve tesiri harikulâde bir usul ile yapılmıştır. Divanı has ile 1638 de başlanmış ve 1648 de bitirilmiştir.

Çocuk adam

Tefrika No. 5

Yazan : Orhan Seyfi ORHON

DÖRDÜNCÜ BÖLÜK

Bizim dördüncü bölük Kadıyar otelinin ilerisinde ahşap bir sayfiye evi. Yeni teşkil edildiği için bomboş. Sabahtan akşama kadar kocaman pencerelerinden çiğ bir ışık içerisini dolduruyor. Eşya namına birer çift battaniyemiz var. Yatarken birisini altımıza seriyoruz, birisini üstümüze Böyle de pek âlâ uyunuyor. Silâh arkadaşlarımın hemen hepsi yüksek tahsil görmüş İstanbullu gençler. Birbirimizle hiç gücenmeden: «Hadi be, ulan, sen..» diye konuşuruz. Anlıyorum ki en tabiisi de İnsanlar, somyalı karyolalarda yatsın ve birbirlerine «siz» desin, diye yaratılmamış. Nezaket, konfor, temizlik hep sonradan uydurulma şeyler... Askerlikte sertlik kabalıktan gelmiyor, büyük çapta ciddî işler görmek zorundan doğuyor. Nasırımıza basıldığı zaman çıkarıp attığımız bir yüzle nasıl memleket müdafaasına gidilebilir? Bazan takım zabiti birimize pek haklı kızdı mı: «Ulan, eşek!» diye bağırıyor. Bunda asla, asla bir hakaret kokusu sezmiyoruz; sade erkekçe bir ihtar buluyoruz o kadar...

Askerliğin bir hususiyeti de sonradan edinilmiş şeyleri çıkarıp atmasında. Bizim takım çavuşu Geredeli bir genç. O kadar köylü ki bize talim öğretsin diye alaydan getirilmiş sanıyordum. Karavanayı tayın ekmeğinin yarım kabuğu ile bir sıyırışını görmeli. Talimde istirahatte mutlaka yüzükoyun yere yatar, çakısı ile bir dal parçasını yontmıya başlar. Her günkü eğlencesi budur. Uzaktan birisini çağırırken iki elini, ağzının kenarlarına koyar, hususi bir sesle ünler:

— Hey!.. Mehmet!.. Bu yana be, bu yana!

Hayretler içinde kaldım: Meğer o da benim gibi Hukuk mezunu imiş, hem de Asliye Mahkemesi âza mülâzımı!

Bölük yazıcısı bana hep sarıklıymış gibi geliyor. Ona, sık sık kollarını sıvamış, abdest almıya giderken rastgelmişim. Saçını sıfır makine ile kestirir, ne kadar tıraş olsa suratında mavi bir sakal yeri kalır. İlk kanal hücumunu bize o haber verdi. «Cihadı mukaddes» e güveniyor :

— Bir kere «âlemi İslâm» ayaklandı mı, diyor, artık kalışımızda durulmaz!

(Küçük bey) dediğimiz biri var. En kısa boylumuz. Fakat en becerikliimiz, en girginimizdir. Takım zabiti ile senli benli konuşmıya kalkar. Çok defa bu yüzden azarlanır, hattâ itilip kakılır, aldırış etmez. Bazan da müsavi konuşmanın tadını tadar. Artık o gün, bu üstünlüğünü hissettirir durur. istirahat zamanında mutlaka yüzükoyün solgun bir çocuk. Hasta mıdır, yoksa başka türlü bir derdi mi var, bilmiyorum. Bazan sorulan şeylere hiç cevap vermez. Yalnız gözlerini bir noktaya dikip dalgın dalgın bakar. Bütün meraki, etrafında yakaladığı böceklere işkence yapmaktır. Sineklerin kafalarını, kanatlarını koparıp bırakır. Arıları incecik bellerinden ikiye ayırır. Kelebeklerin, tırtılların karınlarına uzun çiviler sokar. Koğuşumuzun bir siyah kedisi var, geceleri bizimle beraber yatar, karanlıkta gözlerinin yeşil bir alev gibi parladığını görürüz. Bu kediye musallat oldu. Arkasında gizlediği ucu sivri bir telle onu kollamıya başladı. Ne yapmak istediğini sordum. Nihayet itiraf etti ki gözlerinin böyle parlaması sinirlerine dokunuyormuş. Muharebede onun eline esir düşmeyi tasarlıyorum, tüylerim ürperiyor.

El çabukluğunda Üsküdarlı Cemilin eşi yoktur. Taburla bağların arasından geçerken mutlaka onun ceplerine bir kaç avuç erik, kiraz veya vişne dolar. Talimden sonra avurdunu maymun gibi bunlarla şişirir, yüzümüze karşı arsız arsız gülerek yemeğe başlar. Bir seferinde koynundan hokkabaz gibi canlı bir tavuk çıkardı.

Bana gelince: Kabuğuma çekilmiş duruyorum. Bölükte var mıyım, yok muyum belli değil. Arkadaşlar soruyor:

— Niye susuyorsun? Ne düşünüyorsun?

Anlaşılan neşesiz, sükûti bir adamım. Asker olunca bu halim büsbütün meydana çıkıverdi.

Sabahları erkenden talime gidiyoruz. Mezarlığın yanındaki çayırlıkta, büyük servilerin gölgesinde serin serin ilk temrinlerimizi yapıyoruz: Sağa dön! Bir, iki, üç! Sola dön! Bir, iki üç! Silâh omza! Bir, iki üç! Rahat dur! Bir, iki, üç!

Bu ritmik hareketlere o kadar alıştım ki artık her şey bana bu ölçüde geliyor. Karşıdaki dalda bir serçe ötüyor: Cik, cik, cik! Bir, iki, üç! Bir tavuk gıdaklıyor. Gıt, gıt, gıdak! Bir, iki, üç! Bir at, kuyruğu ile sinekleri kovuyor: Bir, iki, üç! Bir, iki, üç!

Akşam taliminden sonra serbesiz. Kesesine güvenen Kadıyan otelinde yemek yiyebiliyor. Sonra malûm konuşmalar, nihayet yoklama ve yat borusu. Bölüklerimize çekiliyoruz. Bizim koğuş birinci kattaki oda. Günde bir kaç defa terimizi rüzgârda kuruttuğumuz için vücudumuzun mukavemeti artmış. Battaniyelerimizin birisini altımıza, birisini üstümüze seriyoruz. Sekiz on kişi, varyetede numara yapan artistler gibi ayaklarımızı birbirine uzatarak papatya biçiminde yatıyoruz. Böyle, hem daha fazla yer kalıyor, hem de — en iyisi — kimin daha çok ayağı koktuğu belli olmuyor!

5.75

— Arkası var —

Seçme, Güzel Şiirler

Türk

Gece, ayın dördü idi gök yüzünde parlak ay...
Dikkat ettim karşıdan geliyordu bir alay.
En öndeki arslanın elinde vardı sancak,
Onu durdurmak için yer çökmelidir ancak.

Her yağız at üstünde bir kale yükselmişti
Her kaleden bir mızrak mavi göğü delmişti
Sahipleri bizleriz der gibi bu yerlerin
Naraları duyuldu bu kahraman erlerin

Çıktıkları yerlere bir daha dönemeden
Veda busesi bile geriye göndermeden
Dört tarafa kol salan nehir gibi aktılar
Rüzgârla yarış edip şimşek gibi çaktılar

Orta Asya onların göç ettikleri vatan
O toprak, ayni kalble ayni nabızla atan
Bu erlerin doğup ta ölmedikleri yerdir
Bu mukaddes toprağın sahipleri Türklerdir.

Vedat DİNLER

Dumlupınardan geçerken

Trenimiz granitten kayalar yardı,
Ağır, ağır geçtik o gün Dumlupınardan.
Bir köşede uçuşurken kuşlar sulardan;
Bu toprakta uyuyanlar ne bahtiyardı.

Bir zamanlar, kılıcıyla hudutlar çizen
Bir zamanlar, dolu dizgin serhatler gezen,
Bir zamanlar, Sakaryada düşmanı ezen;
Bu şehitler arasında çocuklar vardı

Bir bayraktı bu yerlerde hükümdar olan
Mermerleşmiş bir ülküydü ona yar olan,
Bu saadet günlerinde bahtiyar olan;
Kahramanlar mısıl, mışıl uyuyorlardı.

Hamdi IŞIKLI

Yürük Efesi

Altında kır atı, kama belinde,
Dağlardan dağlara döner dolaşır..
Zafer türküleri coşar dilinde,
Yaylâya yel gibi iner dolaşır.

Şu mavi gökleri deler kükrerse,
«Dağlar sada verir» eğer kükrerse;
Koca bir dünyaya değer kükrerse,
Gönüllere sesi siner dolaşır.

Diyor ki: «Zeybeğim, Dadaşım nerde»
Anladım, ağladım, efsanelerde;
Yalnızlık zehrini sessiz içer de,
O eski günleri anar dolaşır.

Bu mertliğe gönül verdim artık ben,
Aşkına bir çelenk ördüm artık ben,
O civan çehreyi gördüm artık ben,
Kalbimde sevgisi yanar dolaşır.

Yurtsever, sevdiğin bu Yürük Efe,
Yurdunda kıymeti benzer sedefe,
Bizi ulaştırır mutlu hedefe,
Küheylân atına biner dolaşır.

Konyalı Âşık Yurtsever

Yaylâ kızları

Üstadım Baki Kurt'a

Saçlarının teline gönlümü astı geçti,
Çıplak ayaklariyle kalbime bastı geçti;
Ah! o yaylâ kızları ah o yaylâ kızları!..

Arkamdan gel der gibi şöyle bir baktı geçti
Birer birer önünden ruhuma aktı geçti
Ah! o yaylâ kızları ah o yaylâ kızları!..

Seyit GÜLEÇ

Göktürklerin Bizansla münasebeti

(5 inci sayfadan devam)

Nutuklardan sonra Bizans sefirleri ve
rin ileri gelenleri yemeğe oturmuşlar,
na kadar şen bir gün geçirmişlerdi. Zi-
Türkler şarap da vermişlerdir; fakat
üzüm şarabı değildi. Çünkü üzüm bura-
yetişmemektedir. Akşam her iki taraf
rine çekilmiş, ertesi günü daha süslü bir
da toplanmışlardı. Bunda da ipek halılar vardı. Çadırın içini bir çok heykelcikler süslemekte idi. Hakan altın bir kerevetten ibaret olan tahtında oturuyordu. Çadırın ortasında altın sürahiler, kadehler yanyana sıralanmıştı. Tekrar ziyafet ve içki âlemi başlamıştı. Arada bir Türk âdeti veçhile rüesadan birisi şerefe kadeh kaldırıyordu. Bu içki âlemi akşama kadar devam etti. Üçüncü günü gene başka bir çadırda buluştular; bu çadır diğerlerinden de süslü idi. Tahta sütunlarını altınla kaplamışlardı. Gene altınla süslü olan kerevette altın işlemeli dört yastık bulunuyordu. Çadırın methalinde gümüş tabaklarla, gümüş sinilerle, gümüş heykelciklerle ve diğer gümüş eşya ile doldurulmuş arabalar bulunuyordu. Bizans sefiri eşyanın güzelliğini, ihtişamı takdir ile kaydetmektedir.

Hüseyin Namık ORKUN